

Inserati se sprejemajo in velja tistopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Romanje v Rim.

Včeraj smo dobili od vodstva južne železnice sledeča odloka:

1. Za potnike v Rim je po vsih progah južne železnice vožnja znižana za 50% od 15. junija do 15. julija.

2. Katoliška družba v Ljubljani je pooblastena romarjem dojeti veljavne poverilne izkaznice (legitimationskarten), ktere mora potnik železniškimi vratom pokazati, da dobé znižano ceno.

Opazka: Poverilne izkaznice so že odposlane vsem gospodom, kateri so se za potovanje v Rim do zdaj oglasili. Kdor jih še nima, naj se za nje oglasi pri predsedniku kat. družbe prečast. proštu gosp. A. Jarcu.

Za potovanja po Italiji se bodo dobivale okrožne listnice v Meštri po jako znižani ceni s pravico za 30 dni potovanja.

Čehi (najbrž tudi Poljaki) pridejo 25. t. m. v Ljubljano ter gredo v Trst in od tam po morji v Jakin-Ankona. Bodo od tam pa romali v Loreto, če bode čas dopustil, sicer naravnost v Rim, kamor hočejo 28. t. m. dospeti.

Kolikor se more vedeti, bode naravnostno potovanje v Rim in nazaj iz Ljubljane stalo nekako 28—30 gl. Res malenkost!

Iz Ljubljane potuje nekaj gospodov že 17. t. m. s poštanim vlakom o 2. zjutraj ter hoče že pred prihodom v Rim imenitna mesta in božja pota obiskati, ob končani slovesnosti se pa naravnost nazaj povrniti. Drugi

oddelek se hoče pa Hrvatom in Čehom pridružiti ter se še le 25. t. m. na pot podati. Naj stori vsak, kakor komu drago in kakor po okolščinah zamore.

Ponavljamo že izrečeno željo: Naj bi se še obilno romarjev za to preimnitno potovanje oglasilo! Zlasti je želeto, da bi se še več kmetijskih in sploh svetnih gospodov potovanja vdeležilo; sicer bomo Slovenci, ki nas je vendar poldrugi milijon kakor malo kardelce proti mnogobrojni čedi Hrvatov in Čehov pred sv. očetom, namestnikom Kristusovim stali. Do zdaj se jih je kakih 25 oseb pri kat. družbi oglasilo.

17. t. m. se bode število slov. potnikov v Rim ondašnjemu vodstvu zaradi stanovanja naznanilo. Kolikor bode mogoče, bode se prekrbelo, da bodo Slovenci blizo vkup stanovali. 30. t. m. (naj pozneje 1. julija) se snidemo in vidimo v Rimu.

Bog daj srečno pot Njemu in našim apostolom ss. Cirilu in Metodu v čast in romarjem v izveličanje!

Grof Koronini vstavovercem zaželeni rešitelj.

Vstavoverni listi so te dni na vse grlo upili, da se ministerstvo maje, da bode moral grof Tasffe pobrati šila in kopita, ter se umakniti drugim možem. Kdo pa so ti možje? Vstavoverna stranka ima v svoji sredi veliko ljudi, ki bi radi ministri postali, in ki bi bili, ako bi jih ta sreča doletela, tako veseli, kakor otrok, ko prve nove hlače obuje. Plener, Rus,

Suess, Scharschmid itd. itd. komaj čakajo prilike, ko bi se zamogli vsesti na ministerske sedeže; ker pa te prilike le ni, trobijo med svet, da ministerstvu klenka, in da bode skoraj prišel čas, ko bodo zopet vstavoverci v rok dobili državno krmilo. Previdnejši listi pa vendar le čutijo, da bi ljudstvo ne bilo kaj veselo, ako bi državno gospodarstvo oskrbovali ljudje, ki so kot vstanovniki raznih propadlih ali zakrahanih bank še v slabem spominu, zato so si izposodili može, ki zavoljo svoje značajnosti in poštenosti še nekaj veljajo, ter vživajo splošnje zaupanje.

Eden takih mož je bivši predsednik državnega zbora grof Coronini. Zarad svojega nepristranskega, priljudnega obnašanja bil je vsem strankam v državnem zboru enako priljubljen, in desnica je še bolj obžalovala, kakor levica, ko se je vsled hujškanja nekterih krčičev odpovedal državnemu poslanstvu in predsedništvu državne zbornice. Ker ni prav nobenega dvoma, da bode grof Coronini pri novi volitvi zopet izvoljen za državnega poslanca, začeli so se vstavoverci nanj ozirati ter nanj stavljati svoje zaupanje. Iz dosedanjih skušenj dobro vedó, da je vstavoverna stranka do čistega razjedena, in da ne bode skoraj več mogoče, jo za silo zopet skrpiti in skupaj držati. Prepričani so, da se bodo pri shodu državnega zbora osnovale nove stranke in da se bode zlasti okoli grofa Coroninija zbrala večji družba enakomislečih poslancev, katerih beseda bode kaj veljala. Pripisujejo mu celo moč, da bode razdejal sedanjo večino državnega zbora, ker za trdno pričakujejo, da se

Vesteneckova „sedmina“ v Ljubljani.

Na Kranjskem in tudi še drugje pri Slovencih je navada, da ko so koga pokopali, teden dni pozneje napravijo „sedmino“ za njim, pri kateri se ga zopet spodobno spominjajo. Za navadnimi ljudmi je taka „sedmina“ — kakor smo rekli — čez teden dni, za imenitnimi ali slavnimi je lahko čez več časa, ker njih spomin ne ugasne tako naglo. Vitez Fränzl Vesteneck je na Kranjskem si po svojem preneglem pogrebu že toliko spomina zapustil, da se s „sedmino“ ni tako mudilo, zato je bila pretekli torek 14. t. m. še zmiraj o pravem času, obhajala se je po vsem njegovem ločenju spodobno, akoravno nekoliko tednov pozneje kakor za navadnimi priprostimi ljudmi.

Dne 14. junija t. l. je bilo namreč v „Križankih“ nekaj posebnega. Zbrala se je družba štirih profesorjev, katerih slavna imena bodijo tu svetu ohranjena. To sta bila namreč veleučena profesorja dr. Binder in Proft iz više realke, pa profesorja dr. Gartenauer in Adamek iz gimnazije; peto kolo je bil finančni sekretér Feyrer, — toraj vsi možje, kakoršni se ne pobirajo po cestah, ampak ktere država dobro plačuje.

Razen teh je bilo videti v „Križankih“ še mnogo občinstva, odličnega, diplomiranega, kakoršno se navadeo po koncertnih salonih ali pa v dvoransh zbira, da bi kake imenitne eksperimente gledalo, ali pa poslušalo kakega posebnega učenjaka razprave, nove iznajdbe ali posebne nazore. Če si v malo sobo stopil in vse to vidil, se ti je zdelo, kakor da si v „reduci“, kedar kak učenjak naznani kako „predavanje“ o verjetnih ali neverjetnih rečeh, posebno če si videl ponosne postave gori imenovanih nemških profesorjev, ki so si v Ljubljani pridobili že slave kolikor toliko. Ali — ali — nekaj še manjka, to vsak čuti, je ravno tako, kakor pri vozu voznika. Ha! tu je, pač ne On sam, ampak vicedirektor ljubljanskih nemškutarjev, glasoviti dr. Schrey, mogočno sede na njegov stol, si ponosno in sijajnega vpeba gotov ogleda p. n. občinstvo in — „die Vorlesung kann beginnen“. — branje se sme pričeti.

In res, „die Vorlesung beginnt“ — bere se, pa kaj! Dr. Schrey tega ne verjame, že naprej pove njegova roka, da je vse to le izmišljeno, nič res itd.

No, kaj se bere? Da, res, skoro ni verjeti. Tudi naši bralci ne bodo verjeli tega,

pa mi jim kot vestni poročevalci vendar moramo povedati, kaj je stalo v tem berilu.

Gospod F. Čuček, ljubljanske okrajne sodnije adjunkt, je bil namreč že oni mesec dobil od nekega gospoda Lapajneteta, zdaj še le sodnijskega praktikanta zatožno pismo, ki se blizo tako-le glasi.

Nekega večera — ravno tistega večera, ko je vit. Vesteneck pred svojim odhodom na Štajarsko v ljubljanski kazini s slovesno pijačo od svojih političnih in nepolitičnih prijateljev in drugih „dutzbruderjev“ slovo jemal, sta v kazinski kavarni sedela dva gosta čisto sama in nihče ni motil njunega slovenskega pogovora; strežaji so dremali in le ena sama luč je brela. Bilo je že pozno ali marveč zgodaj, urno kladvo po zvonikih je bilo nategnjeno že, da naznani prebivalcem mesta drugo uro po polnoči — kar se pridrvi v kazinsko kavarno družba — nemec bi rekel „eine illustre Gesellschaft“ uradnikov, c. k. profesorjev in njim vsim na čelu vojvoda — Fränzl vit. Vesteneck, ki menda slave pretečenega večera ni bil sit in je iskal si še novih lavorik. Skonca je ta svitla družba mislila naseliti se okoli kake druge mize, ali čuj, kaj pa je to? Pa ne, da bi ona-le dva tam pri mizi govorila

bodo okoli grofa Coroninija zbrali tudi poslanci južnih dežel, kateri so zdaj po večini v klubu desnega središča.

Tudi mi prav radi priznavamo lepe lastnosti grofa Coroninija in smo prav iz srca obžalovali, ko se je vsled nagajivosti njegovih lastnih tovarišev odpovedal državnemu poslanstvu; enako brez pomislika pritrdimo, da bode grof Coronini prišedši nazaj v državni zbor, jako važna in vplivna oseba, tega pa nikakor ne verjamemo, da bo on tako rekoč kvas, ki bi zamogel predrugačiti sedanjo večino državnega zbora. Ako pride zopet v državni zbor, se bodo pač okoli njega zbrali in z njim združili trije plemeniti poslanci štajarski, ki so se vsled glasovanja o praškem vseučilišči ločili od naprednjaškega kluba. Tudi je skoraj gotovo, da se ga bodo oklenili trije Istrijanci in južni Tirolci, ki dozdej niso bili v nobenem klubu, kakor tudi trije poslanci tržaški in pa deželni glavar goriški, ki so bili v liberalnem klubu. Ne bodemo se zmotili, ako pravimo, da bosta v njegovo družbo stopila tudi poslanca vel čega posestva kranjskega, ker je grof Coronini baronu Švegeljnu vzor pravega državnika, baron Taufferer pa nima lastne volje in lastnega prepričanja, ampak se navadno ravna po zgledu svojega v politiki izurjenega tovariša. Vseh skupaj bi bilo toraj 16 glav, katerim se bode morda pridružil še kak samec, ki dozdej ni bil v nobenem klubu. Dvajset enako mislečih mož je pa v državnem zboru že lepo število, ki se ne more lahko prezirati, in ki zamore sem ter tje celo odločiti večino pri glasovanju. Toda vsa ta stranka, ki jo bode grof Coronini zbral okoli sebe, ne bode čisto nič na škodi sedanji večini, ampak samo manjšini, ki bode za toliko glav slabiji, kolikor se jih bode oklenilo nove stranke. Skoraj pri vseh važnejših glasovanjih so samci glasovali z levičarji; grof Coronini pa s svojo stranko ne bode kar slepo glasoval z liberalno vstavoverno stranko, ampak se bode ž njo dostikrat oklenil tudi avtonomistične večine, ker on ni nasprotnik po vsaki ceni, ampak se v premnogih prašanjih bolj strinja z desnico kakor z levico. Njegov prihod v državni zbor za večino toraj nima nobene nevarnosti, ampak ji obeta le dobiček. Nevarnost bi bila le tedaj, ako bi se nekteri poslanci južnih dežel, ki so bili dozdej v Hohenwartovem klubu, pridružili novi Coronini-

jevi stranki. Tega pa se ni bati; pač so nekteri že nabirali članov za novo stranko, in zlasti so vabili slovenske poslance, da bi se ji pridružili, češ, da bi na ta način nar lagije kaj dosegli; vendar pa se nobenemu udu Hohenwartovega kluba ne sanja, da bi zapustil svoje starodavne in skušene zaveznike, ter se oklenil stranke, o kateri še ne vé, kakšna je, in kaj da namerava.

Grof Coronini še ni pokazal, da bi bila njegova politika za nas Slovence boljša, kakor se je nadejamo od sedanje večine državnega zbora, in zlasti še nikdar ni razodel, kako misli o tistih za slovenski narod tolikanj važnih narodnih vprašanjih, ki so glaven del našega programa. Zato pa tudi ni misliti o tem, da bi se mu naši poslanci meni nič tebi nič pridružili, ko imajo zdaj v zvezi s Čehi in Poljaki najboljšo zastavo, da se bode z njihovim vred tudi njih narodno vprašanje vgodno rešilo. In prav v enakih razmerah s Slovenci so poslanci dalmatinski. Pa tudi nemški konservativni poslanci se ne bodo oklenili nove stranke, ker se jim od svobodomišljenih naprednjakov ni nadejati nobene podpore gledé katoliških načel, in bi jim morda k večjemu le to dovolili, da bi jim pri glasovanji naravnost ne nasprotovali.

Še manj kakor za Hohenwartov klub, se je bati za česki in poljski klub, da bi jih motila skušnjava ločiti se od svojih rojakov, ter pridruži ti novi stranki.

Dokler pa grof Coronini ne bode večje stranke skupaj spravil, kakor smo jo prej omenili, toliko časa ni govorjenja, da bi mogel osnovati novo vlado, ki bi bila državnemu zboru primerna in povoljna. Zgodilo bi se marveč, da bi ji ne nasprotovala samo sedanja avtonomistična večina, ampak tudi tisti del levičarjev, ki je bil s svojim surovim ravnanjem kriv, da jo je grof Coronini popihal iz državnega zbora.

Vladi bi toraj ne ostalo družega kakor državni zbor razpustiti in zaukazati nove volitve. Pa ko bi vlada po smislu nove stranke tudi napenjala vse svoje moči, bi vendar še tolike večine ne mogla skupaj spraviti, kakor je sedanja, in medsebojni prepiri bili bi še hujši in ljutejši kakor so zdaj. Ker so te razmere ravno tako, kakor smo jih opisali, znane tudi v višjih merodajnih krogih, pač ne mo-

remo drugači, kakor misliti, da so vse govornice o odstopu sedanjega ministerstva in o nastopu grofa Coroninija le nedolžne želje, s katerimi se liberalni listi tolažijo ter skušajo pred svetom vsaj za nekoliko časa prikriti razprtijo, ki je med njimi nastala in jim žuga uničiti še tisto mrvice veljave, ki so jo dozdej imeli.

Govor poslanca barona Dipauli-ja o šolski postavi.

(Konec)

Starši naj bodo prisiljeni, otroke v šolo pošiljati, učitelju pa naj bo prosto, da uči kar hoče brez vsacega nadzorstva.

Sedanji učitelji nadalje zahtevajo „pedagogičen veronauk“. Kaj si mislijo pod tem izrazom? Eni prvotno kristjanstvo, drugi iztrganje „strupenega“ zoba ultramontanizma in strogoverstva, zopet drugi odstranjenje vseh takih stvari, ki se ne dajo dokazati, kakor bitje Boga, neumrjročnost duše itd. Nek učitelj se je predrznil celo trditi, da krščanstvo človeka poživini! (Čujte! na desni.)

Čudno je, da se pri učiteljskih shodih nihče ne oglasi zoper tako brezverstvo v šolah. Le na učiteljskih shodih v Braunschweigu in v Hamburgu je protestiral na vsakem po eden učitelj, in obekrat je bil jud, ki je zahteval vero za judovske šole.

Nek šolski vođa iz Dunaja, ki je postal potem deželni šolski nadzornik, je z veliko pohvalo predlagal na učiteljskem shodu v Celovcu: „Z ozirom na to, da se verski poduk opira na dogme, ki se ne strinjajo vselej s prirodno znanostjo in s praktičnimi potrebami, izreka se peti občni učiteljski shod iz pedagogičnih nagibov proti vsakemu verskemu poduku.“ To se je zgodilo v Avstriji!

Učitelji so postali tako strastni, da zabavljajo celo že na gimnazije, češ da te s svojimi starimi jeziki ovirajo ljudski poduk.

Učitelji kakor učenci hočejo že vse vedeti, in ta piškava učenost ovira vsako temeljito izobraženost; od same učenosti se otroci že brati in pisati več ne naučé. (Res je! na desni.)

Pa tudi telesno je za otroke škodljivo, ako se preobložé z nauki, ker imajo še pre-

slovenski, kar je le za čitalnično luknjo tam nasproti spodobno? O, to pa že ne, v kazinski kavarni se ne bo govorilo slovaški! Vsa družba toraj obsuje mizo nesrečnih dveh stvari, ki se tu drznete govoriti slovenski. Ali čuda! moža se ne brigata za novo družbo, marveč se mirno naprej pogovarjata v jeziku, kterege ju je mati učila, da, še celo klici Sausprache, Bauernsprache itd. ju ne spravijo iz kože, marveč oba sedita in se pogovarjata med seboj nenavadno mirno (auffallend, provocirend ruhig). Takih insult, takega zabavljanja pa vendar vojskovodja več ne more trpeti, zato se obrne proti mlajšemu z očali ter ga osorno ogovori: „Was fix ren Sie mich?“ (Čemu zijate v mene?) Ta odgovori, da ne zija, in še naprej govori s svojim tovaršem slovenski. No, kdor bi po vsem tem miren ostal, bi ne smel več imenovati se vit. Vesteneck. „Ali me poznate?“ reži preseljeni c. k. litijski okrajni glavar. — „Kaj pa da, iz deželnega zbora“, je odgovor. — „Kdo ste vi?“ je daljno vprašanje. Gosp. Lapajne pové svoje pošteno ime in svoj še pohlevni uradniški stan, na kar je pribobnelo iz mogočnih ust: „So ein Wicht“ itd.

Pa to še ni vse. Zdej je Fränzl še le prav „korajžo“ dobil, napel je svoja usta za ta-le plemeniti stavek: „Soll ich mir die Unehre antuhn, Ihnen in's Gesicht zu spucken?“ (Ali naj se onečastim s tem, da Vam v obraz pljunem?) Ves zbor je čakal, kaj bo zdaj storil gosp. Lapajne, in res ostal je — „auffallend, lauernd ruhig“, kakor da bi bil polževe krvi. Tak rogovilež, ki vrh vsega tega s svojim tovarišem še zmiraj nespodobno „slovaški“ govori, mora ven, ven mora in ker on ne gre, gre Vesteneck s svojo družbo uradnikov in profesorjev. Za njimi gresta tudi škandalozna mirna gosta.

Tako je bilo vse dognano, Vesteneckova družba je triumfirala. Gospodu Lapajnetu se je pa drugi dan zdelo, da človek ni za to na svetu, da bi ga kdo zasramoval, če bi bil tudi ta kakov c. k. okrajni glavar plemenitega stanu. Sel je in porabil ta dogodek za tožbo zavoljo razžaljenja časti in zavoljo tega je bila v terek zbrana v „Križankih“ tako odlična družba. Vestenecka samega pač ni bilo, menda zato ne, ker je iz Gradca šem predaleč in tudi nenavadno mrzlo vreme („lauernd kalt“ — bi zdaj rekel), a najel je na svoje stroške

slavnega C cerona dr. Schreya, naj ga ta iz kazinske luže izleče, mož, ki si vse upa, bo še to malenkost storil.

Obravnava se prične. Čudna taka obravnava, čudna in nenavadna zavoljo oseb zatoženca in prič. Kedar se o takih škandalih obravnava, so zatoženci in pričé skoro vselej le pijanci, surovi ali malo izobraženi ljudje najnižega stanu, ne pa kak c. k. okrajni glavar in c. k. profesorji — še celó nemškega debila ne; tudi se kaj tacega godi le po „knajpah“, ne pa po nemških kazinah, kjer se shaja le najodličnejša inteligenca, kakor ta dogodba kaže.

Obravnava se toraj prične. Prve pridejo na vrsto pričé Vesteneckove, vsi gori omenjeni profesorji, drug za drugim.

Vidi se jim, da niso nič kaj veseli tega „debuta“ pred sodnjo, kjer bodo le pričé, ne pa c. k. nemški profesorji, kjer ne bodo izpraševali, marveč le odgovarjali na vprašanja oblasti, ki še profesor ni. Reči se more, da so svojo nalogo precej dobro rešili: vsaj sebe so še precej dobro iz luže izlekli, vsaj na videz, svojega prijatelja Fränzelja pa niso mogli, ker ta je do vratu v nji pogreznen bil. Tajiti niso mogli, pripoznali so, da so slišali besede

mehke možgane; to priznavajo najboljši zdravniki.

Odkodi toliko otroških samomorov, če ne od tod, ker se možgani otrok preveč utrudijo in zboje?

Ali res starši nima nobenih pravic več do svojih otrok? Ali morata oče in mati svojega otroka s šestim letom šolskemu molohu na smrt in življenje izročiti? Čemu se mož noč in dan trudi, da svojo rodbino preživi, ako pa otroci niso njegovi?

Kako se širijo nenravne knjige, kako se splošno toži o nenravnosti otrok, to je znano. „Izbujanje dvomov v šoli“ pravi Le Play, „pospešuje naj bolj berilo skrivnih nenravnih knjig.“ Pa tudi surovost in razdivjanost mladine, nje nagnjenost do tatvine in poškodovanja tuje lastnine, nje upornost — spominjam le na dogodke v Nürnbergu — vse to se zdaj vsak dan bere po nemških in avstrijskih časnikih. To je tako znano, da celó Trejčke pravi: „Vsaka polovičarska omika je nesramna; po vseh ulicah se lahko vidi, da omika ne dela človeka svobodnega, ampak sužnjega.“ Kirchmann pa piše: „Veče mesta, v katerih imajo že od nekdanj velike šolanja, so nam dokaz, kako slabo upliva mnogovednost na značaj in meščansko krepost.“

Pa kakor o učencih, tako pogoste so tožbe tudi o sedanjih učiteljih. Ne rečem, da ni tudi med sedanjimi učitelji mnogo poštenih, vestnih in marljivih mož, vendar se to ne dá reči o večini, kar jih sedaj iz pripravnic prihaja.

Naj se bere, kaj je Dittes govoril, naj se pogledajo knjige, ki jih taki možje za učitelje pišejo, in jasno bo vsakemu, da se učitelji iz takih knjig ne morejo nič dobrega naučiti.

Novošegnim izgojevalcem učiteljev bi se smelo z Rousseau-om zaklicati: „Mislil sem prej, da zamore človek tudi brez vere v Boga pošten biti, pa to zmoto sem zdaj popustil.“

Göthe pa je rekel: „Nesebične značaje, ki so spoštovanja vredni, našel sem le tam, kjer je bila še trdna vera.“

Nadalje učitelji še zmirom ne nehajo zahtevati še večih plač, še večih pokojnin, še večih šolskih stavb. Ali ni že zadosti čudno, da vidimo iz krasnih šolskih palač prihajati raztrgane otroke, ki gredo v svoje borne kočice domu, kjer jim najpotrebnejšega manjka?

Že šolska komisija pod Napoleonom III. je izrekla, da je to (preveliki razloček med šolsko palačo in domačo bajto) uzrok, zakaj da vsi ljudje deželo popuščajo in se v velike mesta selijo. Ravno tako se je izrazil Wright, revnih starišev otrok. Lassalle pa je rekel: „Dokler so bogati meščani v svojo lastno brambo puščali revnim ljudem vero, tako dolgo so bili revni stanovi zmirom še bolj poštene, ko brezverski bogatini.“

Pa pustimo učiteljske shode, ki niso družega, ko napuha pijana pedagogika. Lahko bi se reklo s Shakspearom: „Bili so časi, ko je človek umrl, ako je možgane zgubil; s tem je bilo vse pri kraju; zdaj pa taki zopet od mrtvih vstajajo.“ (Veselosť na desni.)

Poglejmo ob kratkem še šolske stroške. Ne bom vas dolgočasil s številkami, čeravno bi tukaj številke najboljše govorile. Če bi mi v denarjih tčali, ne mogli bi šolskih reči bolj razkošno urejevati. Pri šolskih rečeh se zadnjih deset let nikdar nikoli ni prašalo: koliko bo stalo? Kaj je država, kaj so dežele in občine zadnjih deset let za šole izdale, to ni sošteto, pa mora biti velkanska svota.

Vsak šolski nadzornik je smel brez ozira na denarne stanje občine zidati na občinske stroške velikanske šolske stavbe; mnogo je bilo pa tudi županov tako priprostih, da so občinam nakladali velike šolske bremena, samo da so bili potem v liberalnih listih pohvaljeni. V nekterih deželah je vladala neka besna podvzetnost za ustanovljenje ljudskih šol, obrtnih šol, srednjih šol, kmetijskih šol. Ustanovile so se šole vsake vrste. Če so že posamezne občine tako norele, zakaj ne bi še država? Zato je država začela ustanovljati visoke šole, srednje šole, razne šole. Profesorjev ni bilo nikdar dovolj; skoraj bi jih bilo več, ko učencev. Na univerzah so plačevali za eno stroko po tri profesorje, če se kteremu ni zljubilo učiti, akoravno je vse eno svojo plačo vleklo.

Šolsko nadzorstvo je bilo nekdanj zastoj, zdaj pa veliko stane. Se ve da, več ko je dobro plačanih služb, boljše za učitelje. Tako smo prišli do današnjih šolskih stroškov.

Da bi se dala morda polovica teh stroškov zbrisati, da bi se dala marsikaka šola odpraviti brez vsake škode, (v Bozenu na Tirolskem ste dve gimnaziji, pa v nekterih razredih so

samo po 2 ali 3 učenci. — op. vredništva.), da bi se dalo celó ministerstvo nauka popolnem odstraniti (veselosť na desni), to se imenuje „nezrelo“ mišljenje davkoplačevalcev, ki v šolskih zadevah nima besede.

Kaj pa ima davkoplačevalec od vseh teh bremen nove šole? Dr. Rieger je rekel v deželnem zboru češkem l. 1878: „Deželni stroški so vsled šole tako silno narastli, da dokladni več mogoče zmagovati; otroci pa se v teh šolah še menj naučé, ko v stari šoli.“ Iste pritožbe so se slišale v drugih deželah iz ust liberalnih poslancev.

Kako se pač časi spreminjajo. Še leta 1873 je pisal neki Schwab: „Avstrije do zdaj še ni bilo; nastala bo še le po novi šoli.“ (Veselosť na desni.)

Še v času denarnega poloma so verovali v vsemogočnost države. Za mnogojezično Avstrijo so imeli le eno zdravilo: centralizacijo.

Tudi v šoli so mislili na isti način delati, brez ozira na zgodovinski razvitek, brez ozira na različne narode in jezike, brez ozira na pravo svobodo. Že l. 1848 je rekel slavni državnik, baron Eötvös: „V istem trenutku ko si država prilasti in podvrže vero in odgojo, začne se velika prekucija. Če se volja posameznika popolnem uniči, mora slediti popoleu preobrat. Stara pravica je poznala tudi človeka, in poznala razun cesarja še Boga. Vsak mora videti, da je v velikih centraliziranih državah omika na slabi stopinji, in da je tam še najboljša, kjer se je samouprava še nadalje ohranila.“

Tako sem vam naštel svoje razloge za svoj predlog. Zahvalim se vam za potrpežljivost, da ste me do konca poslušali. Ni mi bilo mogoče, bolj na kratko vsega povedati, ker sem moral stvar razložiti tako merodajnim krogom, kakor ljudstvu. Mislim, da sem v soglasji z veliko večino katoliškega prebivalstva. To se vidi iz 600 peticij, ki so prišle iz nemške Štajerske, in sploh iz 1310 prošenj, ki so došle v tej zadevi iz nemških štajerskih občin. Da iz drugih dežel ni toliko prošenj, že menda zato, ker nima upanja, da bi kaj dosegli, ker se prošnje nerešene tukaj valjajo na leta in leta.

Moja resolucija, ki jo predlagam, pa se glasi:

„Wicht“, „Unehre anthun“ in celo „in's Gesicht spucken“, samo da so zadnje omehčili s pristavkom „moralisch in's Gesicht spucken“ in so skušali po raznih družih „amendementih ali dostavkih“ vso reč bolj tako nepomenljivo storiti, kar pa ni šlo. Glavno prizadevanje njihovo bilo je, Lapajnetovo pričo gosp. Bučarja spraviti ob veljavo, češ, da je bil — pijan, toraj ni mogel ne videti ne slišati, kar se je godilo. Od sebe in vit. Vestenecka so pa z vso odločnostjo odbijali vsako bilko suma, da bi bili v enakem stanu.

„Vesteneck je bil le hudo razjarjen“ — so pravili vsi.

„Po čem in zakaj?“ — je prašal sodnik?

„No, ker je bil ta gospod (Lapajne) tako čudno, prežeče miren pri vsem tem in ker je s svojim tovaršem slovenski govoril.“

Drug profesor je na to vprašanje odgovarjajoč pristavil: „in ker se gosp. Lapajne ni predstavil okrajnemu glavarju.“

„Je li kazinska navada, da se mora vsak v kavarni ali gostilnici predstavljati?“ — praša sodnik. „Se je mar vit. Vesteneck prej predstavil?“

„Okrajni glavar praktikantu?! To je grozen razloček“ — odgovori priča profesor.

„V kavarni ne, se mi zdi“ — opomni g. sodnik“.

Tako je šlo naprej in sim ter tje. Poslušalcem je bilo mikavno posebno še to, s kako mržnjo so ti na slovenski zemlji nameščeni in za izobraževanje slovenske mladine postavljeni in plačevani c. kr. profesorji govorili o slovenskem (po njih okusu „slovaškem“) jeziku: kar krč jih je vil in videlo se jim je čisto naravno, da je Vesteneck po ti „nestrpljivi, poselski, hlapčevski, svinjski“ govorici bil tako raz sebe, da je s tožencem tako ravnal, kakor tožba govori; to je tista čudovita tevtonska prevzetnost, kateri je slovenski govoreč človek že stvar niže vrste, in čuditi se je le, da taka reč potem pred sodnijo pride. Res, ti štirje profesorji bi se morali fotografirati kot prototipi tevtonske visokosti, čeravno je bila nemščina dveh sila revna, „komaj za delavnik“, če ne znata kacega jezika boljše, naj si le grebena porežeta. Vendar je bilo njihovo izpraševanje veliko vredno — ne za Vestenecka, ker mn niso mogli pomagati, marveč, so ga pustili v mlaki — pač pa za poslušalce, ker je marsikdo videl jim do dna srca in kar je tu zapazil je groza: ošabnost, ledena, skoro bi rekel strupena mržnja do slovenskega je-

zika in tistih, ki ga govoré, zraven pa mogočaa tevtonska domišljija in predrznost, katero treba le količkaj podrezati, da vzkipi, kakor ta dogodba v kazini kaže. To so neprijazne, puste, mrzle, ledene podobe, ne pečajmo se dalje z njimi, Bog jih nesi kmalu drugam, tje, kjer so zrastle.

Finančni uradnik Feyrer, mož temnega obraza, ne more nič novega povedati; videti je, da mu je za svojega prijatelja Vestenecka žal, zato izgovarja njegovo razdraženost tudi s tem, da je prihajala od nepovoljnega premeščanja njegovega in da je morda tudi res kaj pod kapo imel. Ta priča razumi slovenski, morda malo manj od Vestenecka, pa se ji vendar umevno zdi, da je slovenski jezik in pa mirno „fiksiranje“ Lapajnetovo vitežkega Vestenecka tako iz kože spravilo. Žugauje Vesteneckovo skuša nekoliko popraviti, pa gosp. sodnik ga spravi z vprašanji na pravo pot.

Prav kakor mož govori gospod Fr. Bučar, trgovec v Ljubljani. On pravi, da bi se kaj tacega, kar se je v kazini zgodilo, njegovemu tovaršu, še v najslabši luknji, med najgrjimi pijanci ne bil nadejal. Družba, izmed ktere ni nobenega poznal, se je pridrvila v kavarno, in ko je slišala slovensko govorjenje, se je

„Visoka vlada se pozivlja, naj vse šolske postave dobro pregleda in naj izdela novo šolsko postavo, v kateri po §. 11. lit. i. drž. osn. post. 1867 določenih mejah ustrezne opravičenim željam staršev, občin in dežel gledé šolskih zadev, in naj se ozira pri tem na pravice dežel, kakor tudi na verske, pravne in narodne zahteve ljudstva. Visoka vlada se pozivlja, naj v tem dahu sestavljeno postavo brž ko mogoče predloži državnemu zboru“.

Šola, gospodje moji, ni za nas vprašanje moči, ne prilicnosti, ne vladne sposobnosti, ampak vprašanje vesti.

Ko bi jaz drugače govoril, žalil bi svoje vest, vest svojih volilcev, svoje prepričanje. Jaz ne smem molčati v oči gled tolikim nevarnostim, ki jih nova šola v sebi hrani. Qui tacet, consentire videtur. Ne bi bili zvesti sinovi domovine in cerkve, ako bi se ne potegnili za edino pravo in najimunitnejšo preuredbo, ki zamore državi in družbi mir nazaj dati.

Vsako leto se izgoji en zarod za Boga, ali pa zoper Boga; vsako leto se odloči v šoli osoda tisc čerih ljudi, osoda za ta in za oni svet.

Kolikor je tudi nevere na svetu, vendar mislim, da tukaj še vedno smem povdarjati vero na neumrjočnost duše. S to vero stoji in pade človeški rod, pa tudi sedanja nova šola.

Mi pač nečemo sokrivi biti, da bi se še naprej vsako leto en nov zarod odtujil naši veri in nesrečen storil za čas in večnost. Ker ljudje brez vere, verjemite mi to, niso zgubljeni samo za večnost, ampak tudi za ta svet, za družbo; oni so v napotje sebi in drugim. Mi nečemo nikomur krivice delati, mi branimo pa tudi pravico staršev do svojih otrok, do poročstva prihodnje moči in slave našega cesarstva.

Iz teh uzrokov, gospôda moja, priporočam vam svojo resolucijo, da jo sprejmete, vladi pa jo priporočam, da se nanjo ozira. (Živahno odobravanje in ploskanje na desni; govorniku pridejo čestitat.)

Politični pregled.

V Ljubljani 17. junija.

Tudi **Mladočchi** so se izrekli pri nekem shodu v Pragi zoper L'énbacherjev

vsula k mizi in „sautsprache, hundsprache, hinaus!“ — to je kar sim ter tje letelo. Drugod ie navada, da pozdravi z „dober dan, dober večer“ ali pa enako po nemški, ako se kdo prisede k mizi, kjer že kdo sedi, tukaj pa so pozdravljali „sautsprache“! — Vse drugo pripoveduje, tako, kakor prejšnje priče, le besede „moralisch“ ni slišal. Ko ga dr. Schrey praša, če tisti večer ni morda preveč pil, odgovori priča resno in ponosno: „To pri nas ni navada“. — Med poslušalci se je kar čutil prijetni utis tega odkritosrčnega pričevanja vse časti vrednega možaka.

Zdaj poskusi gosp. sodnik zadnjikrat mirno sporazumljenje, tožnik je pripravljen, ali dr. Schrey po vsem tem še vedno hoče tako, da bi skoro gosp. Lapajne moral Vestenecka prositi za zamero. „No, tako se pa ne gremo, to je od sile, saj smo pred sodnijo, naj ona razsodi.“ Tako si misli gospod Lapajne in ostane pri zatožbi, katero z gladko besedo in primernimi paragrafi dobro podkuje ter se posebno naslanja na priče, ktere si je Vesteneck na pomoč vzel. Njegovega govora ne bomo obširneje popisovali, čeravno je bil mikaven, le to-

predlog in za osemletno šolsko obiskovanje. Ali je res taka sreča, če človek osem let v šolo hodi, tako da je preveč učen za kmeta ali obrtnika in neče več delati, za gospoda pa je zopet premalo učen, tako da je uka pokveka v človeški družbi, ter ni za drugo rabo, ko za diurnista? Ali ni osoda d'urnistov že zadosti žalostna, ali ni duševnega proletarijata tako že preveč? Kako so liberalci dosledni! Na eni strani upijejo o žalostni osodi pisarjev, na drugi strani jih zopet na tisoče fabricirajo v osemletnih šolah!

Na **Ogerskem** se je začelo živahno volilno gibanje. Poslanci se predstavljajo volilcem ter jim razkladajo politično stanje. Skoraj vsi govore za to, da bi se morala Ogerska pri bodoči pogodbi še bolj odtrgati od Avstrije, kakor je zdaj. To pa je bil od nekdanj program skrajne levice, toraj smemo pričakovati, da bo Košutova stranka v prihodnjem ogerskem zboru še bolj močna, ko do zdaj.

Huda volilna borba se vrši ravno zdaj v Pragi, ko se gre za volitve v **praško kupčijsko** zbornico. Dozdaj je bila ta zbornica neprestano v nemškoliberalnih rokah, ker so judovski kupci z Nemci glasovali. Letos so pa začeli judje omahovati, Čehi jim prigovarjajo, naj z narodno stranko volijo, da se ne bo Čehov polastila mržnja do judov. Kakor se kaže, bo res mnogo judov glasovalo s Čehi, in tako se je zmsge nadejati.

Zemlja „**Uskokov**“ pod Gorjanci na Kranjski meji je še zmiraj predmet razgovorov, ker jo Taaffe za Kranjsko reklamira v slučaj razvojačenja granice.

Vnanje države.

Slovcem je več ali menj gotovo že iz drugih časnikov znano, kako se je **Gambetta** spekel, ko je hotel zgrabiti za diktaturo in morda celo za cesarsko krono na Francoskem. Hotel je namreč volilni red tako predelati, da bi bili voljeni sami njegovi privrženci in potem bi bil on storil, kar bi bil hotel. S pomočjo svojih prijateljev je tako daleč spravil, da je zbornica poslancev potrdila njegov predlog. Pa senat je bil drugačnih misli in je predlog zavrgel. Da bi se maščeval, hotel je Gambetta, naj se državni zbor sam razpusti; pa tudi to mu ni obveljalo Gambetta se je videl že kot francoskega diktatorja, zdaj pa so ga nekoliko odrinili. Razžaljen je bojda

liko bodi omenjeno, da je zahteval kaznovanje žalivca vit. Vestenecka, a navedel mnogo olajšalnih vzrokov: očividno razdraženost, morda celo po prejšnji pijachi, in pa to, da Vesteneck dozdaj še ni bil nikdar kaznovan. Obteževalnih razlogov ni navedel nič, čeravno bi bil to v prvi vrsti visoki službeni stan in pa omika, ki jo mora zatoženi za svoj stan imeti.

Kako medel, meglen, brljav in plitev pa je bil zagovor dr. Schreya! Res je, da se slaba reč ne dá dobro zagovarjati, pa če bi bil kateri koli doktor ljubljanski le „ex offo“ zagovarjal čisto neznanega človeka, bi se ne bil slabše obnesel, kakor gosp. dr. Schrey, slavni C. ceron ljubljanskih nemškutarjev, ki je zagovarjal celó svojega najsrčnejšega prijatelja. To je bila revščina, da se Bog usmili! Tajiti jezični gospod doktor v imenu svojega grešnika ni nič mogel, ker so celó njegove priče tako slabo zá nj govorile, zato se je spustil le na to, da bi robotim in razžaljivim besedam vzel grč in izdri trnja, kolikor se le dá. Iz njegovega tri četrt ure dolgega in silno dolgočasnega govora se nam je zdelo mikavno le to, kar je — plemeniti nemški mož — tvezel o besedi

tako, da hoče predsedništvo narodne zbornice odložiti. Naj gre! Zakaj tega ni že davno storil?

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljanske okolice, sredi rožnika. Svoji k svojim! to je naše geslo? Meni že dolgo po glavi roji misel, zakaj bi se ne dalo društvo osnoviti, kakoršno je Doberletovo, za mriče pokopavati, katero bi bilo v narodnih rokah?! — Skoraj v vsih glavnih mestih so taka društva, na Dunaji na pr. Concordia, zakaj bi se pa v Ljubljani ne dalo napraviti? Naj bi se reč na akcije osnovala, ali pa takole: Gospodje duhovni, ali pa samo fajmoštri ljubljanskih fara naj bi skupaj stopili, pravila napravili in tudi nekaj kapitala založili, iz kterega bi se potrebne reči napravile, kakor: vozovi, konji, obleka, itd. Če se ne motim je v Ljubljani 5 fara, no ko bi vsaka cerkev dala 5000 gid. imamo takoj 25.000 gid. da se potrebne reči nakupijo. Ta denar bi bil gotovo dobro naložen, ker gotovo bi neslo 10% čistega dobička. Ko bi to v narodnih rokah bilo, ali v duhovskih, bi se veliko ceneje dalo pokopavati, kakor pa sedaj, ko morajo nekteri plačevati, da je joj. — Seveda tudi sedaj cerkev preskerbuje pogrebe ali to je vse premalo, ker nima vozov, konj itd. tako da ako eden hoče bolj elegantno spreved napraviti, je primoran da mora iti k Doberletu.

In če gospodje duhovni to reč otvorijo, kar tudi v njihni krog spada, bode te prepričani da bo društvo dobro stalo!

Z dežele, 12. junija. Misel, naj bi se v dan sv. Cirila in Metoda, slovanskih apostolov, kterih praznik bomo letas prvokrat tudi mi Slovenci obhajali z drugimi slovani 5. julija, obhajali svetoletni cerkveni sprevedi, nam je prav iz srca izrečena. Kolikor vem, bode, kakor že zdaj po nekterih krajih naše Kranjske k so-prazniku sv. Mohora in Fortunata naših Slovanskih apostelnov, tako tudi k sv. Cirilu in Metodu pred ta dan slovesno pritrkovalo. Prav je, da se srca Slovencev za te svoje iz med naj večjih in prvih dobrotnikov unemajo. Naj k temu primore tudi ubrano slovesno zvonjenje in slovesnejši služba Božja v dan slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Me-

„Wicht.“ (Slovenec za to grdo besedo še pravega pomena nima, menda zato ne, ker take vrste ljudi med Slovenci ni.) Po njegovih mislih je to čisto krotka, pri nemcih navadna beseda, ki se lahko vsakemu reče; čuditi se je toraj, da zavoljo take besede kdo sodnijo nadleguje s tožbo zaradi razžaljenja časti. — Tudi napade pričo gosp. Bučarja plemeniti dr. Schrey tako drzno, da ga bo ta pošteni gospod najbrže tožil zavoljo razžaljenja časti. — Seveda prosi ali marveč tirja od sodnije, da bi njegovega klijenta za čisto nekrivega spoznala.

Gosp. Lapajne na besedikovanje Schreyevo odgovori le to, kar se mu vredno zdi. In to je razlaganje besede „Wicht.“ „Ako je v ljubljanskem kazinskem komplimentovalnem slovarji ta beseda navadna, naj bo, mene to nič ne briga; jaz pa se ne dam tako psovati od nekogar“ — je odgovoril na vse Schreyeve jezikoslovne citate o tej besedi. Slednjič se potegne za gospoda Bučarja, po plemenitem dr. Schreyu tako brez vseh dokazov in vzrokov surovo žaljenega, ki je svoje sive lase dobil vedno časten in spoštovan, kar se pa o drugih še ne ve, če bo.“

toda, katerih spomin se bode letos v večnem mestu v Rimu, kot zibelki vsega katoličanstva tako slavnostno obhajal. Kaj primeren bi bil ta dan kratak slavnostni govor, kakoršne od strani naših gorečih duhovnov po deželi pri marsikteri enaki priliki čujemo. Da se bode za slavnosti primerne pesmi skrblo pri pesniškem našem narodu, nije dvoma. Naj bi se vse slovenstvo ta dan pokazalo v svojem nar lepšem kinču, v kinču pravega, odkritosrčnega in odločnega katoličanstva, ki je že naše preddele tolikanj lepotičilo, ter jim ljubezen in blagoslov Božji v vsi obilnosti naklonilo pred svetom pa spoštovanje. Saj še zdaj čuje se pogosto prislovica: V vernosti, zvestobi in ljubezni do Boga, cara in domovine svoje odlikuje se med avstrijskega cesarstva deželami za Tirolsko v prvi versti Kranjsko. Bog daj, da ta polovica kinči čili naš narod slovenski in zlasti našo Kranjsko vedno!

Za to pa nam je tudi spis „sveto leto 1881“ v „Slovenca“ prav iz srca izražen. Goreče hočemo prositi, da mili Oče nebeški, ki se je na preddele naše iz rajskega domovja svojega tako radostno oziral, vidši jih, v hvaležnosti svoji postavljati mu veličastne temeljne ali tudi le čedne bivališa Božje, v katerih so se tako radi v Njega počastenje zbirali in kjer so tudi toliko milost Božjih prejeli, goreče hočemo prositi, da iz med našega, drugači Bogu, caru in domovju tolikanj udanega naroda potrebi brezvernega duha, sleparski liberalizem, ki nam je že tako marsiktero hudo rano usekal. Naj zgine naspametni izraz „mladoslovenec“, kajti od nekdanj prebiva tu moj rod, kdor ve za družega naj pove od kod, kliče narodni naš pesnik, verni katolik in ta narod slovenski bil je in je katolišk. Vsi smo otroci enega in tistega Očeta, ki biva tam nad zvezdami ene in tiste matere Slave!

Naj dražje svetinja preddele naših bila je kršanska vera, ako hočemo biti njih vredni potomci mora nam ostati sveta katoliška vera naj dražji igla. Sv. vera je srce naroda slovenskega, je srce bolestno ali celo nagnjito, je tudi vse drugo telo za nič. Sv. Ciril in Metod naj nam s sv. Mohorom in Fortunatom sprosita pravo živo vero, ki je tolikanj lepo kinčala naše preddele, in lepa zastopnost, lepa edinost in ljubezen povrnila se bodo zopet med nas in složni bomo se mnogo uspešnejši boriti, in nadjati se smemo, da bomo z Božjo pomočjo tudi priborili našem narodu dozdej prikračene, pa

Dr. Schrey še nekaj pové, kar pa ni nobene važnosti, le da je zopet predolgo, potem pa oznani gospod sodnik razsodbo v kratkem tako:

„Dr. Julij Fränzl pl. Vesteneck, ces. kr. okrajni glavar, je kriv razžaljenja časti in bodi obsojen na 40 gl. kazni ali 8 dni zapora. Kazen bi bila od 3 do 6 mesecev, ali ker je mnogo olajšavnih razlogov, obteževalnih pa ne, se je vzela najmanjši kazni in ta v denarji, ker ima obsojeni veliko c. kr. službo, kateri bi se z zaporom utegnili škoda goditi; če bi pa obsojenec ne bil v stanu plačati 40 gl., potem bodi 8 dni zaprt. Ravno tako ima plačati vse sodnijske stroške.“

Dr. Schrey je pač hitel oglašiti se s pritožbo, ali bodi si kakor koli — c. kr. okrajni glavar Vesteneck je vendar obsojen in to zavoljo čisto surovega ponočnega škandala.

„Der Rest ist Schweigen — ne govorimo več o tem“ — bi rekel pošten nemeč, — vsak naj si o taki družbi misli svojo.

mu tolikanj potrebne pravice, naposled pa tudi srčno dosegli najvišji svoj namen.

Izza Poljan nad Loko. — Varujte se tatov in to posebno po farovžih. — Tu v naši okolici je bilo v enem letu v treh farovžih med službo Božjo pokradeno. Zadnje nedeljo se je tat, pravi mojster v tem rokodelstvu spravljal v farovž v Novi Oselici. Prišel je notri skozi straniše, ktere ga je nekoliko razdjal, Odperl je trojna vrata in en predalnik z silo in tatinsko izurjenostjo. Iskal je le denarja a sreče ni imel. Terne ni zadel, le malo goldinarjev je odnesel. Razun stare žepne ure in enih prav lepo vezanih molitvenih bukvic se družega ni pogrešilo. V večjih farovžih je bilo na enaki način pokradeno, zato pozor! Tat je predrzen, kar se le da. V novi Oselici je farovž prav pri cerkvi, do brih 10 metrov oddaljen in ljudje so med pridgo neko ropotanje slišali, a nobeden si ni zmisli, kaj bi to vtegnilo pomeniti. Tudi je vse tako vravnal, da bi bil ušel, ako bi ga tudi bili zapazili in vrata zastražili. Bil je na pol gosposko oblečen. Neki fantič ga je vidil, ko je odšel in kmetje so šli na oni kraj, kamor je šel, ga iskati. Nekdo ga iz nasprotnega griča zagleda in zavpije, a tat jo je potegnul v močno zarašeni gozd, kjer so ga zastonj iskali. Gotovo pa je bilo to vsem v srečo, ker dobro bi se mu ne bilo godilo. Vse je raztgoteno. Bilo je blizo gori v kratkem pri dveh kmetih nekaj pokradenega in to vselej po dnevu. Po samotnih krajih si za take falote želimo ostrejih postav kot gospodje po mestih. In da se ljudstvo, ki trdo dela in prav revno živi, pritožuje čez mehko ravnanje s takimi lumpi po ječah, temu se pač nihče ne more čuditi. Žendarmarija take tiče težko dobi, ker se jih ljudje boje, boje pa se tudi dolgih potov k sodniji, zato se žendarmom marsikaj zamolči, kar bi jih izdalo. Sicer pa vso čast naši prav skrbni žendarmariji, le malo ostrejih postav, to bi pomagalo.

Domače novice.

V Ljubljani, 18. junija.

(Za otročjo bolnišnico na Poljanah) so cesarica darovali 100 gl., deželna predsednica gospa Winklerjeva pa 25 gl. G. deželni predsednik je s svojo preblogo soprogo v ponedeljek tudi osebno obiskal omenjeni zavod ter ga vsestransko ogledal. Ker sedanji prostori ne zadostujejo, mu hočejo prizidati nov odelek.

(Procesije sv. Rešnjega Telesa) v četrtek so bile krasne, vreme lepo, vdeležba pobožnega ljudstva obilna. Šenklaško so vodili mil. knez in škof sami; vdeležil se je je g. deželni predsednik Winkler z raznimi vradi. Deželni odbor sta zastopala Dežman in dr. Vošnjak.

(V Rim so včeraj odpotovali) gospodje Jerič, fajmošter Čebašek in Kapus. Razun njih se bodo izmed kranjske duhovščine tje podali še gospodje: Kožuh, Kogej, Mrak, Peterlin Pramož, Alojzij Staré, Jurij Dernovšek, Janez Belec, Anton Kobler pa Šimen Ažman. Slovensko pridigo bode imel v Rimu č. g. Kožuh, deklamoval pa bode pri akademiji g. Kobler Lotričevo pesem: „Triglav Balkanu.“ — Tudi več koroških Slovencev se bode vdeležilo popotovanja, ter vzamejo seboj 200 gl. v zlatu, ki jih družba sv. Mohora podari sv. Očetu.

(Kmetijska družba) je na dopis sl. ministerstva za kmetijstvo od 13. aprila t. l., po katerem naj šola podkovstva v Ljubljani ostane, kakoršna je bila dozdej, šola živinozdravstva pa se prestroji v 4- ali 6tedenski pod-

uk v živinoreji, porodostvju, mesogledstvu, in zdravoslovju, enoglasno sklenila ministerstvu poslati pojasnilo, v katerem se temeljito in n drobno dokazuje, da bi nameravano predru- gačenje te šole ne bilo na korist, ampak na očitno škodo lastnikom živine v deželi, ki ima za 84.839 glav živine enega samega diplomir- anega živinozdravnika.

(Učiteljski list za celo Slovenijo.) V „Narodu“ predlaga nek dopisnik, naj se namesto tolikih šolskih listov, ki zdaj izhajajo, naredi en sam velik in čvrst učiteljski list, ki bo imel potem podpore dovolj, da bo zamogel krepko braniti pravice Slovencev do narodne šole, kakor tudi koristi učiteljske. Jasno je, da se „viribus unitis“ več doseže, ko tako, če se učiteljske literarne moči cepijo na tri ali štiri liste; zato bi tudi mi podpirali ta pred- log, ko bi vedeli, v kakem duhu bo potem skupni list pisan, in kdo ga bo uredoval. „Učiteljski tovarš“ se nam tako dopada, da bi mi le potem priporočali za njega spojenje s „Slovenskim učiteljem“, ako bi se pri tem novem listu uplivna beseda prepustila tudi g. Močniku. Jasno pa je, da bo štajerskim in goriškim učiteljem bolj postreženo z velikim šolskim listom, ko s sedanjimi lističi, ki izha- jajo v Gorici in v Celji. Čas je, da se tudi učitelji zdramijo, ter slovo dadó liberalskemu nemškutarenju. Ako bodo učitelji tako pošteno narodni, kakor duhovniki, in ako ne bodo brezverstvu potu- he dajali, potem se bo tudi narodna stranka za nje potegovala, ne bo jim zavidala sedanje plače, nasprotno jim bo skušala stanje še zboljšati, kjer bo potreba. Mnogo je učiteljev, ki menijo, da narodna stranka hoče učitelje gmotno oško- dovati; učitelji pa naj le po pravici priznajo, da jih je mnogo med njimi zapustilo narodni prapor in služilo našim smrtnim sovražnikom; zato se učitelji ne smejo čuditi, če se je mno- gih narodnjakov polastila nekaka mrznja do učiteljstva a la Pirker, Zima, Tuma, Schott, Linhard itd., in da so se potem tudi učiteljske plače nekoliko v razgovor jemale. Ako bodo pa učitelji z narodom složno delali, potem se bo to vse predručilo; narodna stranka hoče vse stanove naroda osrečiti, toraj tudi učiteljev ne bo zavrgla, ako sami sebe ne bodo zavrgli. Bil je čas, ko so bili učitelji poleg duhovnikov najiskrenejši narodnjaki na deželi; kakaj pa bi to zdaj več mogoče ne bilo?

(V Ljubljani skočila) in utonila je te dni žena bivšega okrajnega sodnika Payerja, kateri se je že več časa v glavi mešalo. Truplo so na Slapih izvlekli iz vode in ga v četrtek pokopali pri sv. Krištofu.

(Ogenj) je bil včeraj zjutraj ob treh v Mostah pri Ljubljani, in je uničil nekav pod. Gasilci ljubljanski so na strel z grada precej hiteli na pomoč.

Razne reči.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Janez Janža pride s Podvelba za kurata v Budanje; č. g. Anton Kerčon, fajmošter v Rudniku, je prezentiran za faj- moštra v Vavtovasi; č. g. Anton Pintar, faj- mošter na Zalem logu gre v stalni pokoj, in fara Zalilog je 4. junija, kuracija v Podvelbu pa do 28. junija razpisana. V lavantinski ško- fiji: Č. g. Jakob Hanžič, župnik pri sv. Duhu pri Lučanah, je prestavljen v Apaše.

— Zakrament sv. birme delih in ob enem kanonično obiskovanje bodo mil. knez in škof imeli: 10. julija v Šmartnem pri Litiji,

11. na Savi, 12. v Dobovcu, 13. v Radečah, 14. v Zagorji 15. v Št. Lampertu, 16. na sv. Gori, 17. v Vačah, 18. julija pa v Hotiču.

— Družba duhovnikov škofije lavantinske bode imela 20. t. m. v škofiji pi-sarni ob 11. uri predpoludnem odborovo sejo, h kateri predsedništvo vljudno vabi č. gg. od-bornike.

— V celovškem jezeru so 4 vojaki utonili, dva pa sta smrti rešila narednik Pöschl in Karl Pogačnik, učenec višje realke.

— Dišeče kamelije. Dozdaj je bila vrtnarica priznana kot kraljica vseh cvetic, ker se je odlikovala tako po svoji lepoti, kakor po prijetni svoji vonjavi. Kamelija je sicer tudi ena najlepših cvetic, pa n.č. ne d.š. Zdaj se je pa posrečilo nekemu laškemu vrt-narju v Napolji pridelati tako kamelijo, da tudi lepo diši. Ta dišeča kamelija je bledo-rudeča (roža), poskušal je ta vrtnar tudi be-lim kamelijam vazduh vcepiti, pa to se mu ni posrečilo. Če se bodo te dišeče kamelije povsod obnesle, potem zadobi dosedanja kra-ljica vrtnarica v resnici nevarno nasprotnico ali tekmovalko.

Zahvala.

Podpisani s hvaležnim srcem potrjuje, da je po slavnem opravištvu „Slovenca“ za po-toči poškodovane Trnovske farane sledeče svote resnično prejel, in sicer: 23 Marca 29 gid., 14. Aprila 42 gid., 11. Junija 15 gid., skupaj 86 gid. Bog varuj darovalce enake nesreče in jim obilno povrni!

V Trnovem 15. Junija 1881.

Matija Strucelj, dekan.

Javna zahvala.

Podpisani odbor usoja si vrlemu županu Kranj-skemu g. Šavniku, vsem prebivalcem Kranjskega mesta, slavnej požarne brambi ter slav. Kranjskeje čitalnici in nje predsedniku g. dr. Mencingerju iz-rekati po tem potu najiskrenejšo zahvalo, za nepri-čakovano ljubeznjivi sprejem, kakoršnega je doživelo društvo „Sokol“ v Kranji preteklo nedeljo dne 12. t. m.; istotako Kranjskim gospicam, katere so bla-govolile preobilo nas obdariti s šopki, posebno pa se zahvaljujemo gospici Preširnovaj, in onima gospicama, koje so izročile v imenu Kranjskih Slo-venk prekrasni venec z narodno trikoloro našej zastavi, ter nas pozdravile kot vrle domorodkinje. — Zahvaljujemo se dalje visokočestitemu gospodu državnemu poslancu Klunu, kateri je radovoljno prevzel nalog brati nam pri sv. Joštu sv. mašo; dalje kuratu sv. Jošta g. Tavčarju za njega pri-jazni sprejem ter pozornost, koje je obračal na to, da nam je izvrstno poskrbel na gori zajutrek ter ocediti in posuti pustil pota preko gore, da nam je moč bilo po suhem korakati; ravno tako smo dolžni iskreno zahvalo izreči v prvej vrsti poveljniku požarne brambe, gosp. Sajevicu ter g. Pavšlerju ml., katera sta po vsej svojej moči blagovolila se truditi ter skrbeti, da se je vse dobro rešilo, zlasti pa se zahvaljujemo še go-spodoma Florijanju in Peter Majerju za po-gostenje s pivo v gozdu na potu od sv. Jošta v Kranj.

V zahvalo naj nam bode tedaj dovoljeno še jedenkrat vsklikniti: „Živelj Kranjski Slovenci! živile vrle Kranjske Slovenke!“

V Ljubljani, dne 14. junija 1881.

Odbor „Sokola“.

Zgodovina slov. slovstva

226 strani. 8°. Cena 1 gold. 20 kr.

se dobi proti poštni nakaznici v založbi pf. I. pl. Kleinmayr-a, Capo d'Istria, po ti-skarnici družbi sv. Mohora v Celovcu in v katoliški bukvarni v Ljubljani. (2)

Telegraftčne denarne cene 17. junija.

Papirna renta 76 40 — Sreberna renta 77 65 — Zlata renta 94 — — 1860letno državno posojilo 132 69 Bankine akcije 825 — Kreditne akcije 350. — — London 117.90 — — Ces. kr. cekini 5.50. — 2°-franko 9 30.

Umetne zobe in zobovje

postavlja po najnovejšem amerikanskem sestavu v zlatu, vulkanitu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolno brez bolečin s prijetnim mamilom. (9)

A. Paichel,

zobni zdravnik

poleg Hradskega mosta v I. nadstr.

Dober kup ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, in če komu ura ni všeč, dam mu denar nazaj, toraj kupovalec ni v nobeni nevarnosti.

1 cilind-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.

1 anker-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 10 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.

1 srebrna remontoir Washington-ura z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.

Zlate urice za gospe, prej 40 gl., zdaj 20 gl. z verižico, za na vrat. (1)

Zlate remontoir-ure, prej 100 gl., zdaj 40 gl.

Na pet let dobri stojimo.

Ph. Fromm, urar.

(Uhrenfabrikant, Rothenthurmstrasse, gegenüber der Wollzeile Wien.)

Sveto leto

to je s) molitve pri okiskovanji treh cerkev s trojnimi litanijami; b) Poduk o odpustkih Jutranja in večerna pobožnost, sv. maša in kratek poduk, kako sv. križev pot moliti in c) sestavek popolnih in nepopolnih lahko za-dobljivih odpustkov.

Potem takem je kojižica, spisana po vis. čast. gosp. proštu Jarcu, tudi za poznejše čase prav pripravna in podučljiva.

Velja z ličnim zavitkom 20 kr., vezana pa 35 kr. Kdor jih 50 vkup vzame, dobi jih 5 po vrhu. (1)

Rešil je svoje življenje.

V nekem malem mestu, Shawfort pri Rochdali, ži-vel je mož, ki je delal v tamošnjih rudnikih. Bil je močne postave ter najtežje dela opravljal brez škode, dokler ni v prevzetnosti svojih moči nalašč pretegnil, ker se je lotil tako težavnih del, da jih člo-veško telo ne prenese.

Pred dvema letoma je vsled tega tako obolel, da sam sebi ni bil več podo-ben. Do tega časa je svojo telesno močjo dobro preži-vel sebe in rodbino svojo, ko je pa bolezen prišla in nehaj zaslužek, porabil je še to, kar je imel pri-hranjenega, ter zašel v ve-liko revščino. Bolezen pa je vedno huje pritiskala,

tako da je naposled še komaj po sobi hoditi zamogel. Trgalo ga je po vseh udih in imel je tako težko sapo, da je komaj dihal.

Beračiti ga je bilo sram, zaslužiti pa nič ni mogel. Usmilili so se ga in mu dali prav lahko delo, ki ga zdaj mala deklica opravlja. Pa še temu delu ni bil kos, tako je bil slab. Pa tudi jesti nič ni mogel, ker je imel želodec ves pokvarjen. Trpel je hude bolečine, in zdravniki mu niso znali pomagati.

V tem žalostnem stanu je dobil v roke en listič, v katerem je bilo pohvaljeno znano zdravilo „sehäker-ekstrakt“. Obupan človek vse poskusi in utapljač se prime bilke, tako je tudi on sklenil, poskusiti še to zdravilo.

In res, „sehäker-ekstrakt“ mu je pomagal, hitro se je začel popravljati in prejšnjo moč nazaj dobivati. Trganje je nehaj, sapo je dobil lahko, in v kratkih tednih bil je zdrav, ter je zopet lahko jedel in tudi delal. Zdaj je že leto preteklo, kar je popolnoma zdrav, in lahko težke dela opravlja.

Vsak bo priznal, da je to čudovito ozdravljenje, in da je resnično, se lahko dokaže; potrdil bo to poštar ali kateri drug pošteni mož v Shawforthu. Ta mož se imenuje Tomaž Briggs v Peel Terrace, Shawforth pri Rochdali na Angleškem.

To pa ni posamezen slučaj, ampak „shäker-eks-trakt“ je že mnogo ljudi popolnoma ozdravil. Kdor želi dokazov, naj le meni piše in jaz mu bom poslal pisanih spričeval, kakoršnih imamo na stotine o dobrih uspehih zdravila „shäker-ekstrakt“. (3)

Skor en milijon flaš tega zdravila se je lansko leto 1880 na Angleškem prodalo, brez oglasov v čas-nikih. Ljudje se to zdravilo sami drug drugemu pri-poročali. Nobeno zdravilo se še ni tako hitro in v to-liko meri prikupilo ljudem, in iz tega se vidi, da mora v resnici dobro biti. Ena flaša štane 1 gl. 25 kr.

Zaloga v Ljubljani: Jul. pl. Trnkoczy; v Go-rici J. Christofolletti; v Rudolfovem Dom. Rizzoli.

Lastnik je

A. J. Withe v Frankobrodu na Meni.

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zarjavlj, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša tvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlic iz britanskega srebra,
- 12 žličic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 3 jajčne posodice,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačice za nože in vilice

(5)

51 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. obere Donaustrasse 77.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani